

BLICHERNOTER indeholder:
Blicher og Skandinavien apropos
 Foreningen Nordens 100-årsjubi-
 læum, ved Erik Harbo

**Niels Henrik Thormann: *Hernings
 Grundlæggelse. Mennesker, krise og
 dramatik i 1820'ernes Hammerum Her-
 red***, ved Erik Harbo

**Niels Henrik Thormann: Om min
 bog ...**

Mëir Aron Goldschmith 1819-1887

**Kirsten Dreyer: *Kamma Rahbek og
 livet på Bakkehuset - Et kulturelt mil-
 jø i Guldalderen*** ved Erik Harbo

Blicher på Refugium

Referat af seminar i Thorning

**Referat af Blicher-Selskabets For-
 årsmøde og generalforsamling.**

**Referat af årsfest i Hofteatret i Te-
 atermuseet**

To arrangementer i oktober

Referat af regnskab

Bestyrelsen for Blicher-Selskabet

Formand: Operasanger Erik Harbo
 Næstformand: Specialkonsulent Peder
 Porse

Sekretær og kasserer: James Lerche
 Høje Gladsaxe 11,2.tv. 2860 Søborg, tlf.
 25533266

Skuespiller Paul Hüttel
 Lektor Dorrit Færk Møller
 Museumsinspektør Marianne G. Hou-
 gaard

Samlingschef Jesper Meyer Christensen
 Provst Per Vibskov Nielsen

Lektor Ivan Z. Sørensen

Suppleanter:

Arkæolog Dorthe Kaldal
 Cand. teol. Mads Jacob Iversen
 Antal medl.: ca. 550 (320 husstande)

Medlemskab: Husstand 200 kr.

Udland 200 kr. Institutioner: 250 kr.

Danske Bank reg. 1551 4090780 el.

Giro-nr 409 0780

Blicher-Selskabets adresse:

Havelodden 64, 4000 Roskilde,

tlf. 46373920 / 23205119

Selskabets mail: erik.harbo@mail.dk

Blichernoter udgives 3 gange årligt,

redigeret af Erik Harbo

ISSN 1602-2742

Kommende arrangementer

**Søndag 22. september: Thorning Kirke og forsamlingshus. Sensommer-
 møde med Bertel Haarder. Se hjemmeside**

Søndag 13. oktober 2019: Årsfest i Hofteatret i Teatermuseet

Lørdag 20. oktober kl. 10 Mindehave for Blicher i Lysgaard, se s. 18

Lørdag 26. oktober kl. 18 Blichermiddag i Thorning, se s. 18

**Torsdag 7. november kl. 19.30 Blicher - 200 år i Thorning, Marianne
 Giørtz Hougaard**

Fredag 15.-mandag 18. november: Blicher på Refugium, se s. 13

Generalforsamling 2020 Midt i April. Dato følger med BN i november

Blichers nationalsang 1819

Selskabet til de skønne og nyttige Viden-
 skabers Forfremmelse udskrev i 1818 på
 opfordring af prins Frederik af Hessen,
 der ledede det danske okkupationskorps i
 Nordfrankrig 1815, en priskonkurrence
 om en dansk nationalsang. Man manglede
 en sang under de fremmed himmelstrøg.

Digtets hovedemner var kærlighed til
 fædrelandet og troskab imod kongen.

Både Niels og St. St. Blicher indsendte for-
 slag, der senere blev trykt i Elmquist's
 „Dan” i 1820. N. Bl.s sange hed *Mit Føde-
 land er Glædens Hjem* og *Danmark er det bedste
 Land*. Bl.s hed *Paa Nordhavs Bryst* og *Dan-
 mark er vort Fødeland*. De blev trykt første
 gang i *Aarhus Stiftstidende* med en lille arti-
 kel: *Med spændt Forventning* 5/6 1819.

Det vindende digt Dansk National-Sang
 af Juliane Marie Jessen *Danemark! Dane-
 mark! Hellige Lyd. Himmelske Fred* blev udsat
 for en sønderlemmende kritik, og Weyses
 melodi blev komponeret som en slags pa-
 rodi. Om alt dette kan man læse på nettet.

Men ifølge artiklen i avisen ventede Bl.
 'med spændt Forventning' på, hvad de
 kloge dommere kunne finde ud af. Her vil
 vi aftrykke det ene digt af præstegårdsfor-
 fatteren eller Hadsherreds bonden som
 Blicher underskrev sig med i 1819.

BLICHERNOTER

MEDDELELSER FRA BLICHER-SELKABET

September 2019

Danmark er vort Fødeland –
 Lyse Vang udi i den mørke Strand;
 Havets stærke Arm
 Snoer sig om vor Moders fulde Barm;
 Gule Marker, Grønne Skove
 Midt i sølvblaae Vove
 Bølge venligen fra Strand til Strand.

Danmark er vort Fødeland –
 Gylden Ager i det sølvblaae Vand!
 Solen skinner varm,
 Regnen drypper mild fra Skyens Barm.
 Dal og Bakke bær sin Grøde;
 Bølgens rige Føde
 Vrimler trindt omkring vort Fødeland.

Danmark er vort Fædreland –
 Konge vor en Søn af gamle Dan:
 Som det stærke Skjold
 Stander han, vort Værn mod Fienders Vold;
 From, retfærdig, vis som Frode
 Er han fredegode,
 Elskte Fader for et elsket Land.

Danmark er vort Fædreland –
 Blid og fredelig er danske Mand;
 Men på Farens Dag
 Er han stærk og rask til Sværdeslag:
 Paa sin Bølge, paa sin Bakke
 Han sin frie Nakke
 Løfter højt i Kamp for Drot og Land.

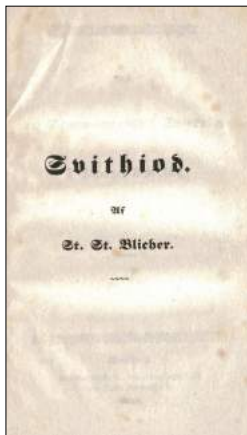
Danmark er vort Fædreland –
 Hæv dig Sang! Lyd over Mark og Strand.
 Som vort Hjerteblod
 Elske vi vort Land, vor Fader god;
 Mildt i Freden – højt i Slaget
 Under Danneflaget:
 Hurra for vor Konge og vort Land!

Blicher og Skandinavien apropos Foreningen Nordens 100-årsjubilæum *Erik Harbo*

Blicher viste fra ung af stor interesse for de øvrige nordiske lande Skandinavien, som man kaldte dem under et, men det var først efter besøget i Sverige i 1836, som virkelig vendte op og ned på Blichers liv, og i forbindelse med Himmelbjergfesterne, at han fik udtrykt sine meninger i artikler, bøger og breve.

Men i 1836 rejste han hele august måned rundt i Sverige på kongelig bevilling, og han betegnede senere rejsen som "den skønneste og rimeligvis følgerigeste Periode i mit Liv". Egentlig skulle Blicher samle ord til sit dialektleksikon og finde prøver på svensk hørvævning, men det glemte han hurtigt. Han oplevede i stedet at "Nu har Lyset sejret; Fordums Taage er henvejret; Fred og Venskab har sig lejet". Til sin overraskelse mødte han et helt andet folk

end han forventede. Svenskerne var pludselig blevet hans brødre, og de skulle også være de øvrige danskeres brødre. En af brødrene blev redaktør Eckbohrn i Gøteborg. Der findes en række breve fra Blicher til Eckbohrn, som giver os et indblik i, hvad der ændrede sig i Blichers liv efter rejsen. Sammen ville de udgive et unionstidsskrift med bidrag fra Danmark, Sverige og Norge. Blicher så store

muligheder i et forenet Norden med frihed og broderskab og den styrke en sådan kulturel og åndelig skandinavisk forbindelse kunne give. Tanken modnedes videre, og Blicher ønskede at etablere et forsvarsforbund mellem de tre lande pga. truslen fra syd mod Danmarks grænse. Han skriver "Øresund er kun et Bælte til at sammenbinde Helte". Bladet blev aldrig til noget på grund af Blichers og Eckbohrns sygdom i 1837-38, men ideen blev overtaget af Frederik Barfod, Blichers ven og støtte i de kommende år (se Erik Harbo: *St.St. Blicher og Himmelbjergfester* 1999).

Nu fulgte de mange Himmelbjergfester fra 1839 til og med 1844. Der var ved alle fester indslag, hvor Blicher hilste de få svenske og norske deltagere. Det blev aldrig rigtig det skandinaviske samliv Blicher havde forestillet sig. Hans tanke om

en nordisk alliance næsten som på Margrethe den Førstes tid fandt ingen grund. Disse ideer var endnu ganske umulige med de konservative tanker, der beherskede de to regeringer, den danske og den svenske. Men hvad der begejstrede Blicher var, at Norge ved Sveriges overtagelse i 1814 havde fået sit eget senat, det første skandinaviske. Det er almindelig kendt, at Christian den 8. som ung le-

Bogsalg:

Vi har fået overladt nogle udgaver af tidligere udgivelser som har været udsolgt hos Blicher-Selskabet længe.

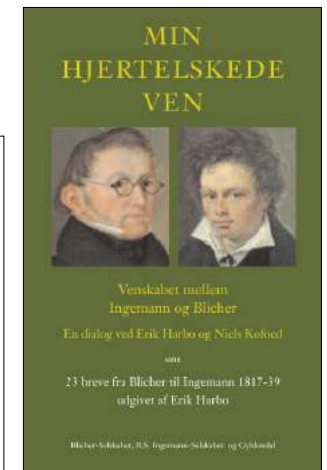
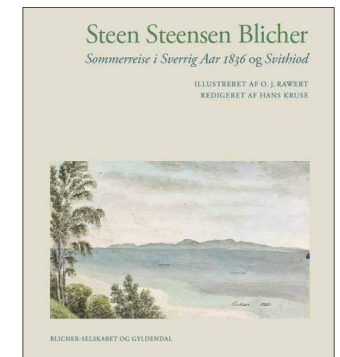
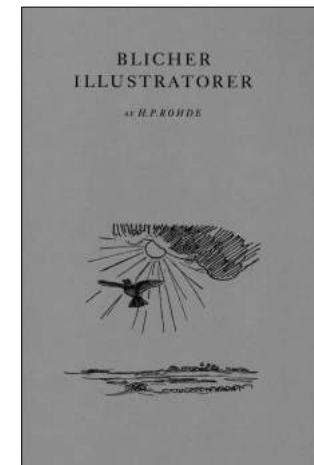
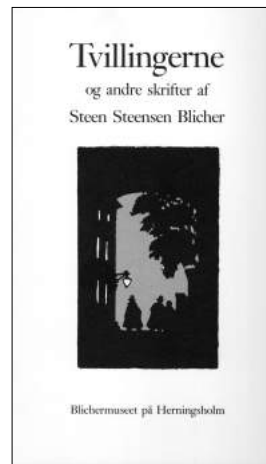
Det drejer sig om *Tvillingerne*, 40 kr. En smuk udgivelse med denne ukendte novelle af Blicher udgivet af Blichemuseet på HERNINGSHOLM og *Blicher Illustrationer*. 50 kr. Fornem udgave, der viser de mange kunstnere der har illustreret. Blicher. Udgivet af Blicher-Selskabet.

Desuden er Gyldendal ophørt med at sælge et par af vore udgivelser, så vi har modtaget restoplaget.

Fra Gyldendal drejer det sig om *Min hjertelskede ven*. 50 kr. 23 breve fra Blicher til Ingemann med en lang kommenterende tekst.

Sommerreise i Sverrig 75 kr. Flot stor illustreret udgave. Redigeret af Hans Kruse.

Bestil pr. mail [erik.harbo@mail el. tlf. 46373920](mailto:erik.harbo@mail.el.tlf.46373920)

Peder Porse udtaler: "– Jeg har i forløbet oplevet en interesse og begejstring omkring SSB som har glædet mig som selskabets repræsentant. Opbakningen, også til indsamlingen har været stor. Der har været et godt samarbejde med menighedsrådet og provstiudvalget. Der er tydeligvis en lokal interesse i at vise, SSB ikke "bare" var præst i Thorning, men at Lyngård var en væsentlig del af embedet".

Blicher-fest på Blicheregnet Blicher 200 år

Lørdag 26. oktober kl. 18.00

Denne aften står i St. St. Blichers tegn. Vi fejrer, at det er 200 år siden, at Blicher vendte tilbage til sin barndomsegn for at blive præst i Lysgård og Thorning. Det var her i præstegården i Thorning, han skrev sin debutnovelle *En Landsbydegns Dagbog*, og mange af hans noveller tager udgangspunkt i egnen. Denne aften fester vi med mad fra Blichers tid med et moderne tilsnit og datidens musik og fortællinger.

Program:

Formand for Blicheregnet Museumsforening, Bente Sørensen, byder velkommen og museumsinspektør Marianne Gjørtz Hougaard fortæller kort om Blicher og hans betydning i dag.

Forret: Dampet rødspættefilet med laksefars. Serveret med sauce af fonden smagt til med citron, kapers og persille hertil ølbrød/bolle.

Uddrag fra *E Bindestouw*

Hovedret: Ragout af krondyr m/ svampe, perleløg og rodfrugter. Serveret med kartoffelbrej (mos) og syltede ribs.

Erik og Bente Harbo, Blicherselskabet synger og spiller et par Blichersange.

Dessert:

Æbler m/mandeldej
Serveret med kold flødeskum.

Blichers musik

Kaffe og sukkerpleskner

Pris 395 + drikkevarer

Tilmelding på

info@blicheregnetmuseum.dk

www.museumsilkeborg.dk

20. oktober kl. 10 Mindehave for Blicher på Lysgård Kirkegaard

I Lysgård fejres 200 året for Blichers udnævnelse til præst i Lysgård og Thorning på kaldsdatoen, altså **søndag den 20. oktober, med en gudstjeneste kl. 10 og efterfølgende indvielse af Mindelunden, der placeres i kirkegårdens sydøstlige hjørne, den del af kirkegården, der ligger nærmest E Bindestouw.**

Gudstjenesten er i samarbejde med menighedsrådet og sognepræsten planlagt med Blicher som et centralt element, herunder med 9 læsninger af Blichertekster fordelt over forløbet.

Mindelunden etableres som resultat af et lokalt initiativ, hvor også Blicherselskabet har været inddraget. Noget vi har været glade for, man har gjort.

Der opsættes en mindesten med et af Blichers første digte fra Thorning-Lynggård-tiden, og der laves en træskulptur i fuld størrelse af SSB. Arealet, der er stillet til rådighed af menighedsrådet tilplantes med lyng, og menighedsrådet har givet tilsagn om i fremtiden at stå for arealets pleje og pasning.

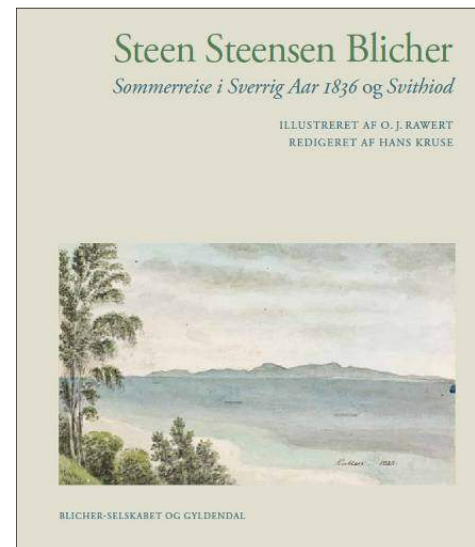
Det er Blicherselskabets næstformand, Peder Porse, der også har repræsenteret selskabet i arbejdsgruppen som forestår den officielle indvielse af mindelunden. Der opsættes en informationstavle ved indgangen til kirkegården fra E Bindestouw.

Midlerne til mindelunden er skaffet gennem indsamling hos beboerne i området, enkelte sponsorer og et bidrag fra Blicherselskabet.

(fortsættes på side 19)

der af Norge havde en finger med i spillet, så man kan sagtens forestille sig hvilke tanker Blicher lige som så mange andre gik med, efter at Christian var udnævnt til konge i 1840. Men vi har intet skriftligt herom, vi har kun Blichers skuffelse, der dog ikke kunne udtrykkes efter at kongen ved købet af Himmelbjerget i 1840 havde løst Blichers alvorlige problemer med gårdejer Nielsen om retten til at mødes på Bjerget de næste man-

ge år.

Det er nok værd at genlæse Blichers *Sommerreise i Sverrig*, der er en munter og glad beskrivelse af digterens første udenlandsrejse. Den indeholder også mange gode overvejelser bl.a. om dødsstraffe som længe havde interesseret Blicher gennem hans læsning af de engelske barske retslove.

Ligesom hos H.C. Andersen i hans Sverigesrejse møder vi mange personer undervejs. Blichers største beklagelse er, at det er ferietid, så han ikke altid kan møde de mennesker, han gerne ville konsultere. Men landet og køre- og sejlturen gennem det gav ham mange oplevelser, som han blev ved med at erindre.

Noter

Blicher udgav i 1837 digtsamlingen *Svithiod* og i 1840 Efterårserindringer fra *En Sommerreise i Sverrig Aar 1836*.

1/ Blicher-Selskabet har nu tilbud på den smukke udgivelse af Sommerrejsen, der blev redigeret af museumsleder Hans Kruse og udkom i 2012, året efter selskabets rejse i Blichers fodspor i 2011 under ledelse af Hans Kruse og Dorthé Kaldal.

2/ Bogen om *Blicher og Himmelbjerget* der udkom i 1999, bliver nu lagt på selskabets hjemmeside og kan her læses gratis. Kan også købes hos selskabet.

Fotos Erik Harbo

Niels Henrik Thormann: HERNINGS GRUNDLÆGGELSE

Mennesker, krise og dramatik i 1820'ernes Hammerum Herred Erik Harbo

Det er en meget smuk bog som forlaget UBIREX har udsendt. I sin artikel om bogen i dette nummer af Blichernoter skriver Thormann om ordet grundlæggelse, idet han siger at landsbyen Herning har eksisteret i mange hundrede år, hvilket ses bl.a. af den gamle sognekirke.

Det er denne landsby Blicher har kørt, rejst eller gået igennem på

sine vandringer til bl.a. Sindinggård for at besøge sin gode ven Søren A. Fjelstrup. Blicher-Selskabet har i sine publikationer f.eks. *Blichers Liv og Gerning* omtalt hans besøg hos Fjelstrup, og Selskabet har ved sine besøg på egnen ved forskellige lejligheder beskæftiget sig med emnet.

Nu forligger muligheden for at sætte sig ind i emnet *Hernings grundlæggelse* ved Niels Henrik Thormanns grundige indføring. Der møder læseren en mængde historier om egnens personer, og ikke mindst dem af rang, og dem som havde de vigtigste embeder på egnen, hvor få de end i virkeligheden var.

Thormann, der i en årrække var formand for Herningsholm fonden, er den helt rigtige til skrive denne bog. Gennem den grundige litteraturliste og personliste

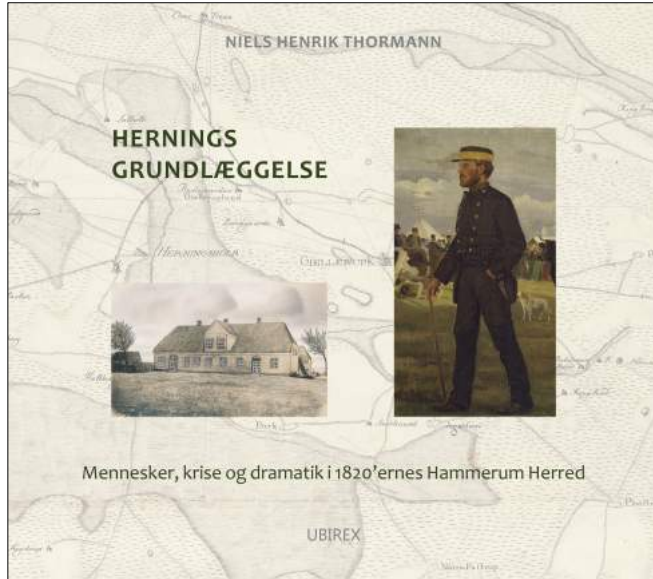
får man indtryk af, at mange har villet bidrage til stedets historie, ikke mindst folk fra egnen f.eks. lærer Laurids Kr. Thomsen Frølund, Hans Helmuth Krarup og konservator, folke-mindeamler, museumsforstander og forfatter Hans Pe-

ter Hansen. Thormann har været dybt nede i stoffet ved hjælp af Rigsarkivet i Viborg (det tidligere Landsarkiv indtil 2014) og har desuden konsulteret folketællingslister, kirkebøger m.v. Bogen er rigt illustreret med billeder og kort over egnen, der viser de vigtigste gårde, kirker og personer m.v.

For at begynde med rangspersonerne, så er det stedets, altså Hammerum Herreds herredsfogeder det handler om.

Herredsfoged Jørgen Christian Landt byggede Tinghuset i Herning i 1827 på gården Laulunds mark.

Men så er der hele historien forinden. Efter at herredets mægtigste mand Her-

af bestyrelsen.

Flere tog ordet for at takke, bl.a. Peder Porse, James Lerche, Mads Jacob Iversen og Kirsten Dreyer (Heibergselskabet).

Der blev serveret et glas vin i pausen.

Det var ikke muligt at se filmen *Hosekræmmeren* efter pausen, da Kompagnisalens anlæg ikke længere kan tage så store filer.

Erik Harbo causerede i stedet og vi sang et par Blichersange. Afslutning: *Jyden han er stærk og sej*.

Vi var desværre kun 20 tilstede. Det er ikke mange. Vi skal nok overveje at lægge generalforsamlingen en lørdag eftermiddag.

Vort nye bestyrelsesmedlem Ivan Z.

Sørensen, som vi glæder os til at samarbejde med kunne desværre ikke være til stede, da han var på vej til Italien. Ivan Z. Sørensen er tidligere museumsinspektør ved Karen Blixen Museet og tidligere lektor ved Firenzes Universitet, mag.art. og cand.mag. i dansk og religion, gymnasielærer, forfatter og foredragsholder. Har bl.a. skrevet bøgerne "Inden turen går til Firenze" og "Gid De havde set mig dengang"

Blicher-Selskabets regnskab 2018

Indtægter	66.972
Udgifter	85.099
Driftsoverskud	-18.126
Financiering	-1.446
Årets resultat	-19.572
Kapitalkonto 1.1.2018	67.828
Passiver ialt	67.828

Referat af årsfest i Teatermuseet.

De medvirkende ved årsfesten var Studentersangerne dirigeret af Jørgen Fuglebæk, lektor Johan Rosdahl, skuespiller Paul Hüttel, operasanger Erik Harbo og pianist Bente Harbo.

Efter velkomst og fællessang: *Kær est du Fødeland*, talte Paul Hüttel mindeord om afdøde forfatter og Blicherprismodtager Benny Andersen og læste udvalgte stykker. Formand for de Litterære Selskaber Johan Rosdahl talte om Blicher i Klassikeråret.

Studentersangerne sang *Vort modersmål er dejligt, Sig nærmer tiden, da jeg må væk, Hulde engel og Som en rejselysten flåde* dirigeret af Jørgen Fuglebæk.

Efter et glas vin i pausen fortalte Erik Harbo om den nye bogudgave *Ak! hvor forandret! og 17 andre noveller* og præsenterede tegneren Henrik Monved.

Paul Hüttel læste af *Skytten paa Aunsbjerg - Ak! Hvor forandret! - Eneste barn og Baglænds* med Erik Harbos kommentarer.

Studentersangerne sang *Moders navn, Ramund, Mads Doss og Hurra kammerater* til Peter Heises melodi.

Afslutning og fællessang: *Jyden han æ stærk å sej*, mel. H.C. Simonsen

Kl. 15.15-15.45 afsluttede sognepræst Jørgen Løvstad i Thorning kirke og talte om *Blicher og troen*. Man sang *Sig nærmer tiden*.

Marianne Hougaard sluttede dagen. Vi andre siger tak for et spændende initiativ, og takker alle medvirkende på museet og Museumsforeningen for et forbilligt forløb, der forhåbentlig efterfølges af andre lignende rundt i landet.

Erik Harbo

Seminaret var støttet af Blicher-Selskabet.

Referat af forårsmøde med generalforsamling

Mødet begyndte kl. 18:30 Velkomst og fællessangen: *Kær est du fødeland*. Ved flyglet Bente Harbo.

Der var afbud fra Jesper Meyer Christensen. Peder Porse blev valgt som dirigent.

a/ Formandens beretning var trykt i *Blichernoter*. Han omtalte Blicher-Klassikeråret og de 10 arrangementer.

I marts 2019 var der et seminar på Blicher-egnens museum, arr. af bl.a. Marianne Hougaard og Bente Sørensen. Der deltog mere end 80 mennesker, og det blev en stor succes. Bogudgivelsen kom på Olufsenbøger. Hjemmesiden kører som den plejer. Vil man søge billeder fra arrangementer kan man slå op på Blichernoter.

b/ James Lerche fremlagde det reviderede regnskab. Regnskabet godkendtes. I Blicherfonden ligger der 40.000 kr. som kan hæves. Vi har ikke hævet noget i år.

c/ Valg til bestyrelsen: Erik Harbo, James Lerche, Peder Porse og Per Vibskov

Nielsen. Alle var villige til genvalg. Lektor Ivan Z. Sørensen blev nyvalgt. Siddende er Dorrit Færk Møller, Paul Hüttel, Jesper Meyer Christensen og Marianne Gjortz Hougaard.

Afgående var lektor Anders Gjesing som formanden takkede.

d/ Suppleanter: Siddende er museumsinspektør Dorthe Kaldal og cand. theol. Mads Jacob Iversen.

e/ genvalg af ekstern revisor: Tove Kristiansen.

f/ Under evt. sagde formanden at det ingen hemmelighed var, at han søger en afløser som formand. Det er et emne, der afgøres af bestyrelsen alene. Erik Harbo blev formand oktober 1989.

Vi skal også overveje, hvad vi gør i fremtiden med hensyn til Blichernoter. De fleste selskaber som vi kan sammenligne os med, udsender meddelelser på nettet, og de bliver mindre og mindre.

Formanden mente, at der var problemer med kun at komme på nettet, at der ikke er nogen medlemmer med en almindelig blækprinter i huset, der udskriver vore Blichernoter på 20 sider. Der er altså et problem, hvis vi skal gå over til mails.

Så er der spørgsmålet om bogudgivelser. Skal vi blive ved med at betale de 60 kr. for en forsendelse bliver det svært. Med de fortvivlende forhold på Postnord koster en forsendelse op til 250 g. 40 kr. og næste takst er 60 kr. op til 2 kg.

Bogudgivelsen til gymnasiet som Dorrit Færk Møller arbejder på sammen med sin kollega Mette Moltesen skal komme i 2020. Dorrit fortalte selv lidt om dette arbejde.

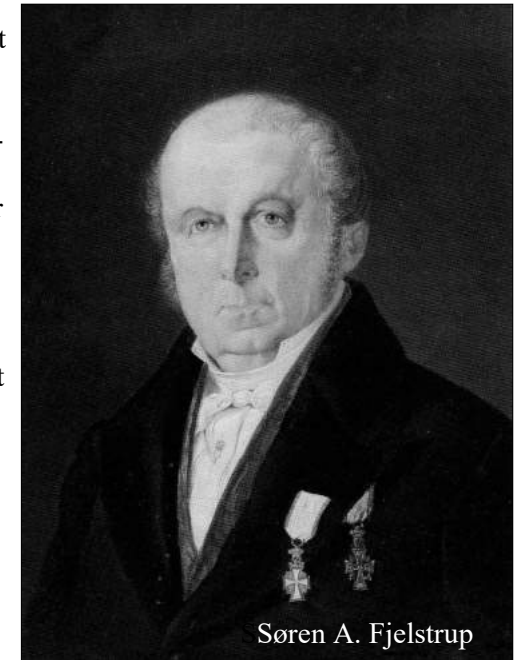
Det bliver nødvendigt at forhøje kontingentet til 200 kr. Dette bestemmes alene

redsfoged Caspar Møller på Højris i Ikast sogn pga. dårlige tider (Statsbankerotten 1813) forgreb sig på offentlige midler, brændte sin gård af og hængte sig, og pastoren i Lund nægtede at levere grund til et nyt tinghus, ja så blev det Herning, der lagde jord til. Det hele opstod altså i et stort kaos.

Men her findes en skildring af Caspar Møllers brogede liv, en glimrende beskrivelse af pastor Hüberts økonomi, (det kunne være Blicher) og apropos klimaet, fortælles der om vulkanen Tamboras udbrud (Indonesien), der medførte at 1816 blev året uden sommer. Der var kraftige storme der forværrede forholdene, og i 1825 ikke mindst den store oversvømmelse, da Aggertangen blev gennembrudt. Alt sammen ting Blicher har kunnet skrive om, og da også har gjort.

Der er nok at tage fat på, ikke mindst hvis man er fra Herningegnen.

Søren A. Fjelstrup

Bogen anbefales og kan købes på nettet. Skriv blot titlen! (200 kr.)

Niels Henrik Thormann om min bog - - -

Niels Henrik Thormann, opvokset på Silkeborg-egnen. Han er cand.mag. i samfundsfag og historie og har været lektor på Herning Gymnasium og formand for Fonden for Blichermuseet på Herningsholm og medlem af bestyrelserne for henholdsvis Museum Midtjylland og Historisk Forening.

På venlig opfordring af Erik Harbo, som også anmelder min bog i dette nummer, skal jeg forsøge at formidle noget af bogens indhold om livet i 1820'ernes Hammerum Herred suppleret med glimt om Blicher. Det vil især dreje sig om tidens økonomiske kriser og om herredets faktotum, godsejer Søren August Fjelstrup – ”Hedekongen” – på Sindinggaard.

Her først mit afsæt:

”De dårlige tider under Statsbankerotten knækkede herredets mægtigste mand, herredsfoged og landvæsenskommissær

Caspar Møller på Højris i Ikast Sogn, så han forgreb sig på betroede midler, brændte sin gård af og hængte sig.”

Hammerum Herred er begunstiget af en rigdom på nedskrevne minder takket være især folkemindesamleren Evald Tang Kristensen og H.P. Hansen, formand for det regionale museum i Herning, oprettet 1892; citatet er H.P. Hansens, skrevet i 1928. Her gjorde han opmærksom på, at byen var 100års jubilær, og at herredskontorets sammenbrud i Ikast var en vigtig del af baggrunden. En ny herredsfoged slog sig nemlig ned på Herningsholm og grundlagde – ubevidst – byen ved at opføre herredets første ting- og arresthus, indviet i januar 1828.

Det kan forekomme misvisende at tale om grundlæggelse, når Herning havde eksisteret som landsby i århundreder med sin middelalderkirke som bevis. Men både husets placering under herregården Herningsholms jorder, altså uden for landsbylauget, og den følgende udvikling berettiger dateringen.

Tidens økonomiske trængsler introduceres passende med H.P. Hansen-citatet; hans sammenfatning om tragedien på Højris kan langt hen ad vejen verificeres. Så ilde gik det kun de få, men mange var på fallittens rand, ikke mindst embedsmænd med landbrug, der lige som herredsfogeden havde privatøkonomiske rammer; de var nemlig mere involveret i pengeøkonomien end den almindelige bonde, der næsten kunne leve i naturaløkonomi. Det gjaldt f.eks. præsterne med præstegård og ansvar for praktiske, økonomiske forhold. Blichers økonomiske

Hun og hendes kollega i Roskilde Mette Moltesen har valgt at koncentrere sig om Blicher i en ny bog. Her går man ud fra det princip der hedder *reception* og *produktion*, altså først opfattelse af værket og derefter egenproduktion omkring teksten. De bruger bl.a. *En Landsbydegns Dagbog*. Moderniseret i samarbejde med lektor Thorkild Holm. Dorrit omtalte Ljungbergs bog *Dødens fortællere* og brugte *Kanefarten* som eksempel, der kan læses sammen med andre ”snedigte”. Hos Blicher skal jagtscener også med. Bagefter skal eleverne ”producere” en tekst. Desuden bruges *Sildig Opvaagnen* og Dorrit viste eksempler på, hvordan man kan formidle teksten i dag.

Efter frokost fortalte Erik Harbo om Blicher og musikken, med Bente Harbo ved klaveret.

Sidste foredrag var ved tidligere udenrigsminister Per Stig Møller og emnet var: *Hvad skal man bruge litteratur til.*

Møller omtalte de forskellige ideer op gennem sidste århundrede. I sin tid som kulturminister havde han et Kulturråd, med Mads Øvlisen i spidsen. Dette råd skulle komme med deres indstilling. Ud over at *Man skulle sætte samfundet under debat* sagde man at kunsten skulle provokere, den skulle bevidstgøre. Møller omtalte, hvordan universiteterne i disse år ødelagde hele det litterære kulturlag, med deres ideer om at alt gammelt skulle forkastes. Pontoppidan og Bang skulle ikke læses mere og Paludan skulle forbydes!! Et slags indeks over forbudte bøger, næsten som nazisternes bogafbrændinger. Man skulle forbyde ting med falsk bevidsthed. Det var som i Rusland, hvor *Dr. Zivago* ikke måtte trykkes.

Og nu har vi så krænkelserkulturen: *Borte med blæsten* forbydes af nogle og hvad med *Tin Tin*?

Møller kom ind på mange andre emner også i den amerikanske kultur, blandt andet forfatteren Judy Blume.

Han stillede spørgsmålet: Hvad kan litteraturen? Og mente, at der altid ville være fortællekunst, apropos hulemaleriet, mund til mund osv.. Skriften får os til at huske at de to største i religionerne ikke kunne skrive (Jesus og Muhammed).

Skriften fik en stor betydning gennem de græske forfattere, gennem Saxo, der skulle skrive Danernes historie eller måske nok så meget Valdemarernes og ud af det hele springer romanen som Jensen skriver om Kristian den anden, Hansen skriver om Lykkelige Kristoffer, Stangerup skriver om Bror Jakob osv. Blicher lader hedens beboere komme ind i litteraturen.

Overvågningsprogrammer i Rusland, Moskvaprocesserne som ingen troede på, de danske forviste forfattere, Orwell der ikke kunne få trykt sin *Kammerat Napoleon*, fordi man ikke måtte genere russerne. Ja, – litteratur kan beskrive konflikter: Ibsen: *Et Dukkehjem*, Kaj Munk: *Operationen*, Sartre, Camus m.fl.

Litteratur kan underholde, lad fantasien løbe. H.C. Andersen (Møller var i Kina for at åbne en stor Andersenudstilling).

Lyrikken der skifter smag, men vi har de store Benny Andersen og Halfdan Rasmussen.

Narrativ medicin på vej i Danmark (fik vi at vide af en tilhører).

Men vi skal holde alle sunde åbne! sluttede Møller. Hvorpå han fik overrakt Blicher-Selskabets nye bog.

Referat af seminar i Thorning 9. marts 2019

Efter morgenkaffe med rundstykker bød Marianne G. Hougaard velkommen. Der var gjort plads i museets nederste udstillingslokale til de næsten 80 mennesker, der deltog.

Velkomst, hvad skal vi med Blicher?

Ved museumsinspektør og afdelingsleder Marianne Hougaard.

Hun sagde, at anledningen selvfølgelig var, at det var 200 år siden Blicher tiltrådte embedet som sognepræst i Thorning 1819. Hun omtalte den store Grætheudstilling og museets egen nystrikkede strømpeudstilling.

Efter *Kær est du fødeland* med Bente Sørensen ved klaveret, talte litteraturprofessor ved Aarhus Universitet Henrik Skov Nielsen om *Digteren Blicher* og tog særligt udgangspunkt i tre noveller *Sildig Opvaagnen*, *Skytten paa Aunsbjerg* og *En Landsbydegns Dagbog*. Gennem en række citater der blev udleveret på papir blev vi ført gennem foredraget. *Skytten* minder om Blichers selvbiografi fra 1840. Novellen er dunkel. Skov pegede på de to hovedtemaer: Mette er gravid og Skytten dør. Man kan lave et mysterium ud af det, f.eks. skyttens papirer, der skal gemmes og etatsrådets blækklut. Hustruen (Mamma) er bævrende forskrækket, når hun omtaler at Mette er selvanden, det kalder etatsråden, at hun har været hos mandfolk. Mamma er vred over at skytten døber sit barn Steen. Blev skytten sat på en uriaspost, da han skulle ud i mosen? Er de Steensen fader til barnet? Er Mette meget dydig? Der blev rejst spørgsmål, som også blev imødegået, men det står enhver frit for at læ-

se novellen igen og eventuelt lave et mysterium af den (min kommentar). Om *Præsten i Vejlbj*: her omtalte Henrik Skov Blichers store interesse for og indlæg imod dødsstraf. Dommeren er både efterforsker, anklager og dommer, og begår store fejl. Dvs. at han har en stor del af skylden for at det bliver et justitsmord. Herredsfogden lider i hvert fald.

Læseren er også tolker og dommer. Her kom Skov ind på Blichers genialitet som Søren Kierkegaard hurtigt fattede.

Derefter fik cand. mag. gymnasielærer Dorrit Færk Møller ordet og talte om *Hvordan introduceres Blicher i dag?* (gymnasieskolen). Der blev fortalt om de modulplaner hvorefter undervisningen foregår i dag. Om muligheden for at gemme mobilen væk, da den distraherer eleverne. Eleverne er svære at holde fanget mere end 20 minutter ad gangen. Så skal der ske noget nyt. Man læser nu kun 1/3 af, hvad man gjorde før. Nu er der massemedier på skemaet også. Man læser på tværs 10 moduler. Tidligere læste man grupper (f.eks. romantikken).

Men eleverne er søde, betonede Dorrit, selvom der i dag er mange forstyrrelser. Når der skrives opgaver (stile), trækkes der lod om en, der skal læses højt, og det er så det. Eleverne har svært ved at forstå selv lette tekster. Før kunne man læse *Vredens børn* (Aakjær). Sagaer er svære at læse, men man kan bruge genfortælling, man kan se film. Men børn og unge er vant til at blive stimuleret hele tiden. Dorrit omtalte demokratiet under pres, fake news og at undervisningen skal justeres løbende.

forhold i Thorning-embedet er grundigt beskrevet af Knud Sørensen (1984). Lignende forhold er jeg i mit arbejde stødt på om Ikast-embedet: H.P. Hübertz, sognepræst i Ikast, beskrev embedets økonomiske situation i et brev til sin biskop i 1826, altså netop som Blicher var flyttet fra Thorning. Hübertz fortæller, at høsten for andet år i træk er så ringe, at den ikke kan dække dyrkningsomkostningerne. Det er desuden umuligt at få alt tiendekorn indkasseret, kun 87 tønder er der at sælge det pågældende år; det skal fragtes til Horsens, og prisen er under to rigsbankdaler pr. tønde; provenuet kan ikke dække præstegårdens skatter og afgifter, som er 187 rbd. Hübertz håber på gaver fra menigheden, som der er tradition for, men hans gæld til det offentlige vil vokse.

Det stærke prisfald på landbrugsprodukter, der o. 1814 fulgte tabet af det norske marked og et engelsk importstop, var ensbetydende med fald i landbrugets indtægter, mens udgifterne til skatter og renter var faste. Denne skævhed holdtes ved lige af en europæisk lavkonjunktur fra 1818 og forværredes i 20'erne af dårligt vejr og svigtende høst. De hårdest ramte var typisk dem, der havde etableret sig og stiftet gæld i de gode tider, f. eks. de tidligere fæstebønder, men især dem, der var begyndt på bar bund som parcelister. Hos dem forekom sult allerede før 20'ernes elendighed.

I Midt- og Vestjylland havde indtægt

fra hosebinding tidligere været en redning for mange, når der skulle skaffes kontanter. Men ifølge et indlæg af gods-ejer Fjelstrup var fortjenesten ved dette arbejde meget ringe på den tid, og i år med svigtende høst var den på forhånd fastsatte hartkornsskat urimelig hård og bidrog til, at tvangsauktioner hørte til dagens orden.

Traditionen med gaver og skænk, som pastor Hübertz satte noget af sin lid til, stod for fald. Den er et godt eksempel på udviklingen bort fra en patriarkalsk og lokalt orienteret embedspraksis til en mere rationel og centralt orienteret. Den nye herredsfoged, tinghusets bygherre, Jørgen Christian Landt, var en mand af den nye tid, han afviste straks at modtage gaver. Det minder om Blichers herredsfoged, Erik Sørensen: "Morten Bruus fra Ingvorstrup var her i dag og ville forære mig en fed kalv; - - jeg vil intet have med ham at skaffe, undtagen når jeg sid-

der foran ham i dommersædet.” (Præsten i Vejlbj, 1829) – I øvrigt mødtes Landt og Blicher, jf. nedenfor.

”- En halv time efter ankomsten var Cour for egnens embedsmænd, og straks derpå fremførtes de unge piger anførte af *Krigsråd Fjelstrup* - ”

Sådan refererer *Den Viborg Samler* fra det kongelige besøg på Højris i juni 1826. Kongen kom på sin Jyllandsrejse vestfra gennem herredet; nået til Ikast var han ca. halvvejs gennem Jyllands øde indre, og Højris stod til rådighed for overnatning. Efter herredsfoged Møllers død var gården overtaget af en gruppe investorer, og hovedbygningen annonceret til leje for ”en honnet familie uden for bondestanden.”

Søren August Fjelstrup (1773-1859) møder man i utallige roller – her for majestæten som leder af det selskabelige i spidsen for tolv hvidklædte og blomstersmykkede piger; og dagen efter måske engageret i transport af avlsdyr eller andet vedr. landvæsenet. Han var allestedsnærværende, og en sammensat karakter. Mens han på flere måder demonstrerede patriarkalske holdninger og handlinger, var han i landvæsenet nærmest forud for sin tid, han eksperimenterede, udviklede og dokumenterede, og det var i interessen for landvæsenets udvikling, han og Blicher gik i spand.

Blicher og Fjelstrups bekendtskab udviklede sig til venskab; Blichers datter Malvina kom til Sindinggaard for at lære husholdning, og sønnen Jens Frederik Blicher blev i 1848 gift med Wilhelmine Cecilie Fjelstrup.

Fjelstrup var blandt de valgte til sogneforstanderskabet i Sinding Sogn fra

1841. Her følte han sig provokeret til at gøre rede for sin økonomi, da nogle åbenbart mente, at han ydede for lidt til skole og fattigvæsen. I sin redegørelse noterede han om udgifter til ”goddædighed”, årlige bidrag til Blicher* på 300-, 240- og 200 rigsdaler. Det var på den tid, Blicher tog ophold i København, og Knud Sørensen fortæller, at Blicher lavede budget for de årlige leveomkostninger med resultatet 300 rigsdaler. – Fjelstrup havde i 1836 vundet Klasselotteriets største præmie på 50.000 rigsdaler.

Opslag på Fjelstrups biografi byder på spændende læsning. Ved Københavns brand i 1795 mistede han sit logi og sine ejendele, og kom på landet og blev interesseret i landvæsen; blev senere ejer af Sindinggaard i Sinding Sogn. Han havde talrige hverv, i sogn, herred og amt og var desuden medlem af stænderforsamlingen i Viborg, først som kongevalgt.

Fjelstrup var gift med Ida Hedvig Cecilie, f. Schmidt, en datter fra Østergaard ved Malling, et af de steder, hvor han havde haft ophold. De fik 15 børn, og blev svigerforældre, foruden til Jens Frederik Blicher, bl.a. til Hans Frederik (Frits) Fenger, Brejninggaard, der i 1839 blev gift med Mathilde Fjelstrup. Det var ved denne bryllupsfest på Sindinggaard, Blicher og herredsfoged Landt mødtes; det huskes, måske fordi herredsfogedens trang til at fortælle historier om tyveknygte skulle have forstyrret Blicher i at nyde musikken. – Blicher: ”Nej, der er ingen barmhjertighed!”

*Note: [Oplysningerne om tilskuddet til Blicher er ny i Blicherforskningen EH]

Blicher på Refugium 15.11. – 18.11. 2019

Selskabet har aftalt med refugiet i Løgum Kloster, at vi omtaler dette ophold, der giver vore medlemmer mulighed for at opleve dette fantastiske sted og samtidig have mulighed for at høre en række usædvanlige foredrag om Blicher.

Som sædvanlig har vi en del bøger med, og som det vil fremgå af Blichernoter er en række bøger blevet nedsat, da de ikke længere sælges i boghandelen.

Opholdet begynder den 15.nov. og løber til den 18. nov. 2019

Tilrettelægger: Bodil Dibbern, medlem af RefugieVenners bestyrelse.
Pris pr pers.: 3.395 kr. i dobbeltværelse; 3.695 kr. i enkeltværelse. Ekstra overnatning med fuld forplejning 695,00 kr. pr. person

Man tilmelder sig på Løgumkloster Refugium · Refugievej 1 · 6240 Løgumkloster · Tlf 7474 3301
mail@loegumkloster-refugium.dk
www.loegumkloster-refugium.dk

Blicher har om nogen indskrevet den jyske dialekt i litteraturen og sat fokus på menneskers konflikter og tragedier med sin indlevelse og særlige fortælle tekniske stil. I år er det 200 år siden, Blicher flyttede ind i Thorning Præstegård. Det blev betydningsfulde år i hans forfatterskab. Her skrev han novellen ”En landsbydegns dagbog”, som blev skelsættende i dansk litteratur. I disse programdage vil vi høre om hvorfor, og i øvrigt høre om Blicher som digter, naturelsker/jæger og samfundsborger.

Medvirkende: Operasanger Erik Harbo, formand for Blicherselskabet; Marianne G. Hougaard, museumsinspektør på Blicher-egnens Museum; litteraturprofessor Henrik Skov Nielsen, højskoleforstander Poul Holm Bangsgaard, fortæller Margit Lindesø og universitetslektor Jørgen Aabenhus

FREDAG 15. NOVEMBER

14.00 Værelserne er klar 14.30 - 16.00

Eftermiddagskaffe/te i Pejsestuen

19.30 ”Blichers liv og levned” v. Marianne G. Hougaard

LØRDAG 16. NOVEMBER

10.00 ”Vestlig profil af den cimbriske halvø” v. Bente og Erik Harbo, med film

15.00 ”Digteren Blicher” v. Henrik Skov Nielsen

19.30 ”Blichers Jylland” v. Poul Holm Bangsgaard

SØNDAG 17. NOVEMBER

10.00 Gudstjeneste i Løgumkloster Kirke

15.00 Fortælle eftermiddag v. Margit Lindesø

19.30 ”Trækfuglene og andre digte” v. Bente og Erik Harbo

MANDAG 18. NOVEMBER
 10.00 ”Fra en landsbydegns dagbog” v. Jørgen Aabenhus
 12.00 Frokost
 Afrejse i løbet af eftermiddagen

ikke opholdt sig i hovedstaden ud over studietiden, der afsluttedes i 1809 med mange og lange afbrydelser. I sine unge år var Blicher næppe eksponent for de tanker, som Rahbek havde gennem sit venskab med den fra 1799 landsforviste P.A. Heiberg.

Men husets sjæl var Karen Margrethe eller Kamma, som hun kaldtes af de fleste. Hun var fra et velstående borgerligt miljø i Nørregade i København. Kirsten Dreyer deler bogen i en lang række afsnit, hvor vi får en skildring af alle de personer, der fik speciel betydning for Kamma, personer hun elskede og ærede og gik ind for. Vi hører om hendes store interesse for Bakkehusets jorder, hvor det lykkes hende at anlægge en have, der blev berømt over hele København. Blomsterglad som hun var, kunne hun glæde alle sine venner gennem denne interesse.

Det vil ikke være fornuftigt her at gå nærmere ind på hendes liv, man må selv læse bogen, men det er værd at bemærke, at hvis vi taler om et åndeligt liv hos Rahbek, så var det ikke mindre hos den – ja lad os blot sige gudfrygtige Kamma.

Et stort minde er sat om hende her og Kirsten Dreyer kan ikke takkes nok for at have ofret år på denne store publikation, der i en meget flot opsætning er udkommet på Syddansk Universitets Forlag. Her og på nettet kan bogen købes til en meget rimelig pris.

Et besøg på det dejlige museum Bakkehuset giver altid en stor oplevelse.

Erik Harbo

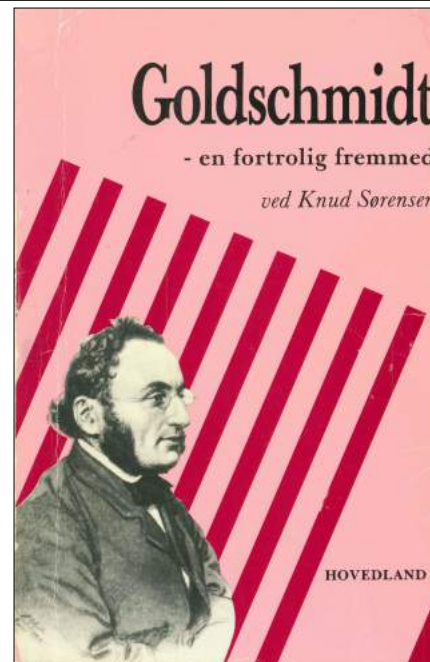
Udgivet 2019 af Syddansk Universitetsforlag. 458 sider. Illustreret 325 kr.

Silhuet og billede af ægteparret Rahbek

Mëir Aron Goldschmidt 26. okt. 1819 - 14. aug. 1887

Her i 200-året for den kendte digter er det nok værd at skrive om hans tilknytning til Blicher og især dennes værker.

Knud Sørensen bruger i sin bog om digteren følgende titel *Goldschmidt - en fortrolig fremmed*

Goldschmidt sagde om sig selv *Fremmed og dog hjemme* og det kunne næppe være anderledes for den nu 200-årige digter, der født i Danmark og opvokset i Vordingborg og i København ikke havde nogen anden hjemstavn.

Hvis man ellers læser ham vil man se, at det ikke er nye problemer, han rejser.

Netop i dag er der vel flere end nogen-sinde, der kan skrive 'fremmed og dog hjemme', i den nye verden som sult, krig og klima har skabt.

Det der især interesserer en Blicherlæ-

ser er Goldschmidts liv i de år, hvor han redigerede og udgav tidsskriftet *Corsaren* og her hudflettede alle, ikke mindst digterne og dagspressen, og hvor det for Blicher især blev fatalt med en artikel, hvor Goldschmidts redaktør Carl Ploug beskriver festen på Himmelbjerget i 1844 med titlen *Med Corsaren paa Bjerget*.

Goldschmidt, der måtte leve med et langvarigt skriveforbud, sendte sig selv til Himmelbjerget og skrev et brev, et referat til Ploug beregnet til brug i *Cosaren*: "Jeg gav Kudskens 3 Mark i Drikkepenge, fordi han havde kjørt for sagte. Ak havde han kjørt endnu 5 Timer sagtere (...) Paa Skamling ser man heller ingen beruset. Her var Overflod (...) I et Telt var senere arrangeret et Sold, hvor Blicher og Sneedorff-Birch præsiderede og holdt Taler i eet Kjøre – sat sapienti [for den der ved bedre]". Senere skriver han "Det var en slet, en saare slet Fest; men De maa naturligviis sige, at det var en fortræffelig Fest".

Han kom altså meget for sent til festen til at kunne referere noget, selvom denne om formiddagen var vellykket, men ved middagstid blev man forstyrret af regn. Goldschmidt havde lige været på Skamlingsbanken til den første fest her og holdt også tale, hvad han sikkert også skulle have gjort på Himmelbjerget.

Artiklen, der blev skrevet og trykt i bladet, havde også titlen: *Reise til Himmelbjerget og derfra til Haderslev*. Den var som nævnt ikke alt for smigrende for Blicher, og glemt var de udmærkede taler han og andre havde holdt om formiddagen.

Hvorvidt Goldschmidt overhovedet var velkommen på Bjerget kan også drøftes.

Man havde næppe glemmt, at han bragte den uanstændige tegning af Blicher på brændevinsgrisen i efteråret 1843, og selv om Blicher var en svag mand, var der sikkert mange der fandt, at dette overgreb var alt for groft til at man ønskede at være i stue med ejeren af bladet, hvor tegningen var trykt.

Folk kunne ikke vide, at Goldschmidt var inde i en periode, hvor han tog sit liv med *Corsaren* op til ny vurdering.

Det er for øvrigt i forbindelse med denne fest, at man i 1898 i pastor Johs. Fibigers *Mit Liv og Levned*, kan læse en beretning om en vandring fra Houlbjerg præstegård til Himmelbjerget i 1844 (Fibiger kom hos familien Etatsråd Tang fra Nørre Vosborg, der arrangerede festen i 1844). Fibiger fortæller, at han set Grundtvig på Bjerget, hvad ingen andre havde. Han siger: "Der saaes mange politiske Notabiliteter, Grundtvig holdt Hovedtalen, mægtig, men paa Grund af hans underlige Stemme, ikke synderlig hørlig". Han har også som den eneste skriftligt omtalt Blicher som beruset ved festen: "Vi kom tilbords i Festtellet, hvor Talerne blev til Raab imellem hverandre, og alt som Tordenbyggerne under dundrende Skrald bragte Vandet til at stige op over Fødderne, blev Stemningen mere og mere henrykt, det vaade Fædreland og den skyllende Frihed levede høiere og høiere, og Dagens Helt *Steen Blicher* blev mere og mere drukken." SIC!

Det er Aakjær, der i sit store værk om Blicher retter op på denne historie.

Vi ved at Goldschmidt senere blev meget optaget af Blicher og hans noveller og vi kan blot henvise til et par titler, der taler deres tydelige sprog, idet de er meget inspireret af Blicher. Det går endog så vidt, at han i novellen *Den vægelsindede*

på *Graahede* lader nogle af personerne udtrykke sig på en noget vaklende bogstaveret jysk dialekt.

Knud Sørensen skriver, at Goldschmidt gennemfører historien med sikker psykologisk indsigt og med en imponerende indlevelse i det fremmede miljø.

Goldschmidt skrev også en beretning om sin anden jyske rejse *En Hedereise paa Viborgeggen*, en pilgrimsrejse i Blichers spor. Men for den læsende Goldschmidt-fan er der hans store romaner at gå i gang med: *Kun en Jøde*, *Ravnen* m.fl.

Ved Blichers død i 1848 var der meget få, der skrev om den gamle udtjente digter, men Goldschmidt samlede det i følgende ord i sit nystiftede blad *Nord og Syd*: "En stor dansk Mand er død: Digteren Steen Steensen Blicher. Han var en god Soldat i Frihedens og Oplysningens Tjeneste, og hvis han seer ned til os, vil han ikke kunne klage over, at der jo bliver skudt ved hans Grav." Det sidste er en hentydning til de vanskelige forhandlinger i København i marts måned omkring Slesvig og Holsten, der udviklede sig til Treårskrigen 1848.

Goldschmidt er en meget væsentlig forfatter i den danske litteratur, idet han er den, der lærer os om jødernes liv i Danmark. Måske er han i forhold til Blicher noget lang i spytet, men det knytter sig til den litterære form han anvendte, den fortællende roman. Han stopper ikke før han har været hele vejen rundt om sine personer. Find hans store romaner på nettet (ADL.dk).

Erik Harbo

Litt: Knud Sørensen *Goldschmidt - en fortrolig fremmed* 1985

Jeppe Aakjær: *Blichers Livs Tragedie* 1904

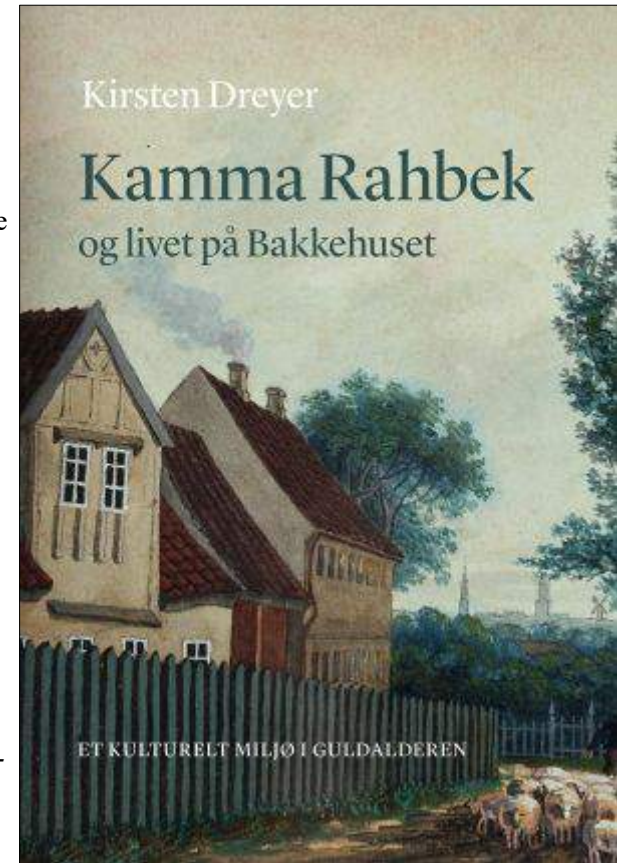
Erik Harbo: *St. St. Blicher og Himmelbjerget* 1999 (Blicher-Selskabets hjemmeside)

Kirsten Dreyer: *Kamma Rahbek og livet på Bakkehuset* *Et kulturelt miljø i Guldalderen*

Hvem anden end Heibergselskabets formand gennem de sidste mange år Kirsten Dreyer kunne vel skrive denne fremragende bog.

Bogen er blevet smukt anmeldt på *Historie online* af Christian Kaaber.

Han skriver i begyndelsen "Litteraturen om *Kamma*, *Knud* og *det legendariske miljø for foden af Valby Bakke er stor og alsidig, og skal nogen tilføre den noget nyt, må det blive litteraturhistorikeren Kirsten Dreyer. Og det gør hun med denne righoldige bog. Kirsten Dreyer har en omfattende udgivervirksomhed bag sig, ikke mindst af velkommenterede brevvexlinger fra guldaldertiden, og hun kender sine skikkelser og sine breve. Breve, ja. Bogen her bygger i hovedsagen på den kolossale mængde breve fra - og til - *Kamma Rahbek*. At skrive breve var nærmest en menneskelig livsytring for fruene på *Bakkehuset*, og hendes stemme toner klart på skrift gennem omtrent to århundreder."*

Jeg tror, vi er mange, der efter gentagne besøg har kunnet mærke sjælen i *Bakkehuset*, og man har så forstået, hvordan Guldalderens digtere og malere blev inspireret.

Her drejer sig om årene fra 1798, hvor Karen Margrethe Heger gifter sig med den noget ældre litterat

Knud Lyne Rahbek, og indtil hendes død i 1829. Enhver der har studeret Det Kongelige Teaters historie og litteraturen først i århundredet kender Rahbeks betydning for denne periode.

Fra H.C. Andersens levnedbeskrivelser kender vi *Kamma Rahbeks* betydning for de unge digtere. Blicher derimod var meget nærmere knyttet til Rahbek og nævner hende ikke, men det skyldes selvfølgelig, at han i mange af disse år